

۴۴/۳۲۸۹۷

۸۷/۰۶/۳۱

دارد

مدیر کل محترم دامپزشکی استان

موضوع نامه: «ضوابط فنی بهداشتی صدور پروانه مراکز جمع آوری شیر»

سلام علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد(ص) و با احترام

پیرو بخشنامه ۴۴/۷۱۰۷۳ - ۷۸/۱۲/۸ بدینوسیله «**ضوابط فنی بهداشتی صدور پروانه تأسیس / بهره برداری مراکز**

جمع آوری شیر (بازنگری اول)» جهت استحضار و بهره برداری ایفاد می شود.

ضوابط فنی بهداشتی صدور پروانه تأسیس / بهره برداری مراکز جمع آوری شیر

ممل و موقعیت :

این مراکز باید در محلی استقرار یابند که:

- از نظر ضوابط نظام دامداری مشکلی نداشته باشند.
 - تحت تاثیر بوهای نامطبوع ، دود ، گرد و غبار و آلودگی قرار نگرفته و حوادث طبیعی مثل سیل آنرا تهدید ننماید.
 - وسایل نقلیه حمل شیر بتوانند براحتی رفت و آمد نمایند.(دسترسی آسان به راههای ارتباطی داشته باشد).
 - امکان تامین برق و آب قابل شرب به میزان کافی فراهم باشد .
- توصیه می گردد در فاصله مناسبی از دامداریها واقع شوند که دسترسی دامداران ، خصوصاً دامداری های کوچک به سهولت امکان پذیر بوده و در صورت لزوم مراجعه مرکز به دامداری ها جهت دریافت شیر به آسانی قابل انجام باشد .

ظرفیت :

حداقل ظرفیت مرکز جمع آوری شیر ۲/۵ تن در روز و حداکثر ظرفیت بر اساس مساحت ، ظرفیت تجهیزات و امکانات مورد استفاده توسط اداره کل دامپزشکی استان تعیین می شود .

تبصره : ادارات کل دامپزشکی استان ها می توانند بر حسب شرایط منطقه صرفاً برای نواحی خاصی که میزان تولید شیر آنها کمتر از ۲/۵ تن در روز است نسبت به صدور پروانه واحد جمع آوری شیر(وابسته به مرکز جمع آوری شیر) با ظرفیت کمتر از ۲/۵ تن و یا صدور مجوز تانکرهای جمع آوری شیر(وابسته به مراکز جمع آوری شیر) اقدام نمایند.

مساحت هر سالن بر اساس ظرفیت مورد نظر و متناسب با مساحت های قید شده در این دستورالعمل توسط ادارات کل دامپزشکی استان تعیین می شود .

زمین :

مساحت زمین مورد نیاز برای احداث این مراکز باید حداقل دو برابر مساحت زیر بنای آن باشد (حداقل مساحت محوطه معادل مساحت زیر بنا باشد).

فواصل :

رعایت حریم بهداشتی مراکز جمع آوری شیر با سایر اماکن دامی ، صنایع وابسته به دام ، عوارض طبیعی ، تاسیساتی و مناطق مسکونی (مطابق جدول پیوست ۱) الزامی است.

طرح و نقشه :

طرح و نقشه ساختمان ها و تاسیسات و محل استقرار تجهیزات باید توسط متقاضی به نحوی تهیه و ارائه گردد که ضمن رعایت نحوه ارتباطات (بر اساس نقشه الگویی پیوست ۲) فضای مناسب کاری برای اجرای عملیات در شرایط بهداشتی را دارا باشد.

الف - سافتمان و تاسیسات اصلی:

باید به شکلی طراحی شوند که قسمتهای تمیز و غیر تمیز کاملاً از یکدیگر مجزا و دارای مشخصات ذیل باشد:

• سالن نگهداری و سرد نمودن شیر :

این سالن ، محل استقرار دستگاه های سرد کننده (مخازن سرد کننده شیر ، پلیت کولر) ، مخازن نگهداری شیر و منبع ذخیره آب سرد (Ice bank) می باشد .

❖ حداقل مساحت لازم برای این سالن ۲۰ مترمربع در نظر گرفته می شود.

تبصره : چنانچه فقط از پلیت کولر جهت سردسازی شیر استفاده شود و مخازن نگهداری شیر و منبع ذخیره آب سرد در خارج از این سالن مستقر باشند. مساحت مورد نیاز برای سالن نگهداری شیر از ۲۰ متر مربع به ۱۲ متر مربع تقلیل می یابد. در این صورت لازم است دستگاههای یاد شده در محل مناسب و سرپوشیده و بدور از هرگونه باران و نور مستقیم آفتاب استقرار یابند.

• سالن توزین شیر :

این سالن رابطی است بین قسمت سکوی پذیرش شیر و سالن نگهداری و سرد نمودن شیر به نحوی که شیر دریافتی را پس از توزین به مخزن تعادل منتقل می نماید . سالن توزین شیر مجهز به کولر جهت خنک کردن محیط و ایجاد فشار مثبت است. انتقال شیر از طریق لوله های استیل توسط پمپ و یا با استفاده از اختلاف سطح انجام می شود.

❖ حداقل مساحت این سالن ۱۰ متر مربع در نظر گرفته می شود.

- **سکوی دریافت ، بارگیری و پذیرش شیر :**

به منظور تسهیل در امر دریافت و بارگیری و نمونه برداری از شیر دریافتی سکوی مسقف برای پهلو گرفتن خودروهایی حامل شیر احداث می شود. این سکو باید مجهز به سیستم های انتقال شیر (پمپ و لوله های استیل) از مخازن نگهداری و یا مخازن سرد کننده شیر به خودروهایی حمل شیر در زمان بارگیری باشد .
پس از نمونه برداری و انجام تست های اولیه ، در صورت احراز شرایط ، شیر پذیرش شده به سالن توزین شیر منتقل می شود.

❖ حداقل مساحت لازم برای مجموع سالن توزین شیر و سکوی پذیرش شیر ۸-۱۲ متر مربع در نظر گرفته می شود.

- **اتاق CIP (cleaning in place) :**

احداث این اتاق برای نصب تجهیزات مربوط به سیستم CIP (سیستم شستشو در مدار بسته) در مراکز با ظرفیت بیشتر از ۵ تن در روز الزامی است.

تبصره : در مراکز با ظرفیت کمتر از ۵ تن در روز، پس از انتقال شیر از مرکز، جهت شستشو و ضدعفونی تجهیزات و مخازن و همچنین خودرو های حمل می توان از مخزن تعادل و پمپ استیل تعبیه شده در سالن نگهداری و خنک نمودن شیر استفاده نمود و لزومی به نصب تجهیزات اختصاصی CIP نمی باشد.

- **اتاق شستشوی بیدون ها :**

در این محل شستشو و ضدعفونی بیدون ها به صورت دستی و یا با نصب دستگاه ها و تجهیزات لازم به صورت تمام اتوماتیک یا نیمه اتوماتیک انجام می شود که در این صورت باید فضای کافی متناسب با نحوه عملیات شستشو در شرایط بهداشتی در نظر گرفته شود .

❖ مساحت مورد نیاز برای اتاق CIP / شستشوی بیدون ها متناسب با ظرفیت مرکز و نحوه عملیات در نظر گرفته می شود.

- **جایگاه استقرار مخزن تعادل (Balance tank) و پمپ شیر :**

این جایگاه در سالن نگهداری و سرد نمودن شیر و در سطحی پائین تر از کف سالن (۵۰ سانتیمتری کف) تعبیه می شود . فضای مورد نیاز باید به گونه ای در نظر گرفته شود که فضای حداقل ۵۰ سانتیمتری از هر طرف برای دسترسی به تجهیزات نصب شده در این محل به منظور بازرسی و شستشو و ضد عفونی فراهم باشد.

- **آزمایشگاه :**

مراکز جمع آوری شیر بایستی مجهز به یک آزمایشگاه با امکانات مورد نیاز جهت انجام آزمایشات لازم بر روی شیر دریافتی باشد. نمونه برداری و انجام آزمایشات لازم بر روی شیر توسط مسئول فنی بهداشتی مرکز انجام می شود . ❖ حداقل مساحت آزمایشگاه ۸ متر مربع در نظر گرفته می شود.

یادآوری : در این دستورالعمل مساحت سالن ها و قسمت های مختلف بر اساس حداقل ظرفیت شیر دریافتی ۲/۵ تن در روز محاسبه شده است و به ازای هر ۲/۵ تن افزایش ظرفیت ۵ متر مربع به مساحت سالن نگهداری و سرد نمودن شیر افزوده می شود (مساحت سایر تاسیسات متناسب با افزایش ظرفیت مرکز به نحوی در نظر گرفته می شود که امکان انجام عملیات در شرایط بهداشتی فراهم باشد).

- **ب- ساختمان و تاسیسات جنبی :**

مساحت تاسیسات جنبی بایستی حداقل یک پنجم تا یک هفتم تاسیسات اصلی باشد که شامل:

- **سپتیک تانک (septic tank) :**

احداث مخزن زیر زمینی (سپتیک تانک) در مکان مناسب و با ابعادی متناسب با ظرفیت مرکز جهت جمع آوری و انتقال پسابهای ناشی از شستشو و ضدعفونی (فاضلاب) الزامی است.
تبصره : برای مراکز جمع آوری شیر با ظرفیت کمتر از ۵ تن در روز احداث چاه جاذب (در صورت موافقت سازمان حفاظت محیط زیست) کفایت می نماید.

- **جایگاه CIP خودروهای حمل شیر :**

برای شستشو و ضدعفونی خودروهای حمل شیر لازم است جایگاهی مناسب برای این منظور در نظر گرفته شود.

- **موتور خانه :**

نصب موتور برق اضطراری با قدرتی متناسب با سیستمهای سرمایشی / گرمایشی در مکان مناسب برای مراکز جمع آوری شیر با ظرفیت بیشتر از ۵ تن در روز الزامی و برای مراکز کمتر از ۵ تن در روز چنانچه امکان انتقال سریع شیر به سایر مراکز میسر باشد با صلاحدید اداره کل دامپزشکی استان بکار گیری موتور برق اضطراری الزامی نمی باشد. (این مراکز بایستی مجهز به سیستم حرارتی مرکزی جهت تامین آب گرم در کلیه قسمت ها باشد) .

- سایر تاسیسات جنبی شامل انبارهای نگهداری مواد شوینده و ضدعفونی کننده ، رختکن، سرویس بهداشتی، دفتر کار، نگهبانی، حوضچه ضدعفونی می باشد که می بایست متناسب با ظرفیت مرکز در محل های مناسب طراحی و احداث گردند.

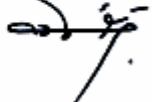
یاد آوری ۱: کلیه شرایط و ضوابط فنی بهداشتی مربوط به ساختمان و تأسیسات مندرج در « دستورالعمل صدور پروانه مراکز بسته بندی فرآورده های خام دامی » بشماره ۲۱۳۸۱/۴۴ مورخ ۸۶/۴/۲۴ لازم الاجرا است .

یاد آوری ۲: کلیه مدارک مورد نیاز برای صدور / تمدید پروانه بهداشتی تأسیس و بهره برداری مطابق با بخشنامه شماره ۴۴/۲۴۴۶۷ مورخ ۸۴/۵/۱۸ می باشد.

ضوابط صدور پروانه بهداشتی بهره برداری مراکز موجود:

رعایت کلیه ضوابط فنی بهداشتی موضوع این دستورالعمل در خصوص مراکز جمع آوری شیر موجود نیز لازم الاجرا است.

دکتر هادی تیرائی
مدیر کل دفتر نظارت بر بهداشت عمومی

پیوست (۱)

فاصله مرکز جمع آوری شیر با سایر اماکن دامی ، صنایع وابسته ، عوارض طبیعی و تاسیساتی و مناطق مسکونی (فاصله بر حسب متر می باشد)

اسب و استر			گوسفند و بز				گاو و گاو میش			
کانونهای سوارکاری	تکثیر اسب و استر	نگهداری سلیمی	اصلاح نژادی	پرور بندی	داشته	اصلاح نژادی	پرور بندی	داشته (گوشتی)	داشته (شیری)	اصلاح نژادی
۱۰۰	۱۰۰	۲۵۰	۵۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰۰

پرندگان زینتی	زنبور عسل		سگ و گربه	حیوانات پوستی و آزمایشگاهی			شتر	
	زنبورداری	پرورش ملکه		سمور	چین چپلا و حیوانات آزمایشگاهی	خرگوش و نوتریا	پروراری	داشته
۵۰	—	—	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

سایر ماکیان		ماکیان (مرغ و خروس)				
پروراری	مادر	پولت و تخم گذار و گوشتی		مادر	اجداد	لاین
۱۰۰	۴۰۰	۱۰۰		۴۰۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰

میدان دام	کارخانجات							
	عرضه و کشتاری	کارخانجات تبدیل ضایعات	مرکز جمع آوری شیر	کارگاه بسته بندی	سردخانه مواد پروتئینی	کشتارگاه طیور	کشتارگاه دام	خوراک دام و طیور
۴۰۰	۴۰۰	۵۰	—	—	۲۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰

محدوده روستا			محدوده شهر و شهرک			صنایع			
کمتر از ۲۵ خانوار	بین ۱۰۰-۲۵ خانوار	بیش از ۱۰۰ خانوار	کمتر از ۵۰۰۰۰	بین ۵۰۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰۰	بیش از ۵۰۰۰۰۰ نفر	بزرگ	متوسط	کوچک	غذایی
—	—	—	—	—	—	**	**	—	—

عوارض تاسیساتی						عوارض طبیعی	
حریم راه آهن	حریم فرودگاه			حریم جاده		حریم رودخانه	حریم دریا
	بین المللی	اصلی	منطقه ای	اصلی	فرعی	*	*
*	*	*	*	*	*	*	*

** - فواصل بر اساس معیار های طبقه بندی صنایع تعیین و اجرا می گردد.

* - حریم ارگان های ذیربط (سازمان حفاظت محیط زیست ، سازمان آب و اداره راه و ترابری) حسب مورد باید رعایت گردد.

نقشه الگویی مرکز جمع آوری شیر

(ظرفیت ۲/۵ تن در روز)

